

השיחה

פניני מוסר ויראה מאוצרו של המשגיח
הגאון הצדיק רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א

גליון זה מוקדש
לע"נ הר"ר
שרגא פיבל ב"ר
צבי קנול ז"ל

עסקו של פורים כפול

השיחה בעניין פורים תכלול שני חלקים, כל עסקו של פורים כפול, והחלק הראשון הוא להסביר את אנוכי הסתר אסתיר ויש בחינות רבות של כפילות, של הסתר אסתיר. בחלק השני נעמיק יותר בסיבת הגזירה והתוצאה ממנה. נתחיל עם החלק הראשון:

בגמרא במסכת מגילה (טז) מובא חידוש גדול על הפסוק 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', הגמ' דורשת - 'אורה זו תורה, שמחה זה יו"ט ששון זה מילה, ויקר זה תפילין'. ואומר רש"י שעל כל אלו גזר המן, אם ידענו באופן פשוט ושטחי שבחנוכה היתה גזירה על היהדות ובפורים על היהודים אבל לא ידענו שהיתה גזירה על היידישקייט, וכאן כתוב לא כך, רואים שהיתה גזירה על תורה ויו"ט מילה ותפילין, דברים שמאפיינים את השונה בין יהודי לגוי. כך גם מביא הגאון מוילנא, ש'להשמיד' זה תורה מישראל, שלא

ישאר שום שורש מהתורה, 'להרוג' זה לאבד את הנפש, כי כשהורגים את האדם הולכת הנפש, אז יש גזירה של להשמיד וגזירה של להרוג, ובאמת כתוב בפסוק 'כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באובדן מולדתי'. - 'ברעה אשר ימצא את עמי' - אין טוב אלא תורה, אז אומרת אסתר - איך אני יכולה לראות את ההיפך של טוב ברעה אשר ימצא את עמי, ואיך אוכל לראות באובדן מולדתי כי הגזירה כללה גם גזירה על התורה והמצוות וגם על השמדת האנשים.

הקשר בין אחשוורוש והמן לגזירה אחת

בגמרא כתוב אנוכי הסתר אסתיר - אחד כנגד אחשוורוש ואחד כנגד המן, ובאופן שטחי זה תמוה כי זה שיש שני אנשים שמשתתפים בגזירה זה לא הופך אותה לכפולה, אבל כשמתבוננים מדובר בשני אויבים שונים, אחד נקרא גלות פרס ומדי, והשני נקרא עמלק, אלו שני כוחות, שתי מזימות, שתי תכליות לגזירה.

ויבואר:

הגאון מביא - משל למלך שהיה לו בן יחיד, חטא הבן לאביו וגירש אותו, הלך הבן, עזב אותו ושכח אותו, האב ברחמיו חשש שמא יגברו עליו חיות רעות שביער או שריו השונאים אותו ושלח את עבדיו המשרתים לתוך היער שישמרו עליו עד שיחזור מחטאיו, לימים בא הדוב ורצה לטרוף אותו, ומיד בא אחד מהעבדים והצילו, חזר הבן שוב לסורו, אחר כך בא שר משונאיו, ועמד אחד מהעבדים והצילו מידי, הבין הבן, פעם ראשונה, שניה, מוזר מאוד, איך כל פעם כל פעם שאני בסכנה מופיע באיזהו מקום אחד מעבדי המלך? איך אפשר שיהיה המקרה תכופ כל כך אלא מיד הבין שכל זה עשה

פורים – ההסתרה והשמחה

אביו והציל אותו ותגבר אהבת אביו בליבו וחזר בתשובה שלימה. הגאון מדבר כאן על דוב ועל שונא, וזה בכוונה, ויבואר:

אצל אחשוורוש כל העניין הוא תאוה

מלכות פרס נמשלה לדוב, דוב שוקק זה אחשוורוש, אומה הדומה לדוב, אוכלים ושותים, כל כולו סמל של תאוה, ומי שקורא את המגילה מתרשם שהמלך אחשוורוש כל כולו היה רדיפה של נהנתן שאין כמוהו, משתאות וחגיגות, כל המדינה שובתת, חור כרפס ותכלת, גם השפה שמדברים איתו היא 'אין הצר שווה להניחם', אומר המן, גם אסתר אומרת 'אין הצר שווה בנזק המלך', לא שווה, שווה, זו השפה איתו, אין שום אידיאולוגיה רק תאוות. והמגילה נגמרת, ומה המסקנה שמוציא אחשוורוש? היכי תמצוי לשים מס - זה עסק עם דוב שאין לו שום ענין להשמיד את היהדות, הוא רוצה להשמיד את היהודים, כי לא שווה להחזיק אותם, שווה להשמיד אותם. אבל אצל המן זה משהו אחר, המן הוא שונא, עשוי רוצה להשמיד את יעקב, והמן באמת מתכוון בעיקר להשמיד את היהדות, ההיכי תמצוי להשמיד את היהדות היא להשמיד את היהודים, הדוב טורף, הוא רוצה את הבשר, מה איכפת לו מהחיים של הנטרף, זה פסיק רישא דלא ניחא ליה, הוא רוצה את הבשר והשונא יודע, שכשהוא יהרוג את בן המלך, גם למלך יהיה צער גדול, הוא רוצה לפגוע במלך, לא רק בבן המלך, מלחמה לה' בעמלק, לא רק לישראל, זה כוונת הגאון במשל הכפול שלו.

אצל עמלק כל העניין הוא שנאה

הראיה הגדולה שעמלק כל ענינו זה שנאה - המלבי"ם מסביר שמה שהתורה אמרה ביציאת מצרים, בדרך בצאתכם ממצרים, לא היה לו שום אינטרס, בדרך כלל עם שכובש עם הוא כובש את הארץ שלו, לוקח את הרכוש שלו, אבל ישראל לא היו בארץ שלהם בכלל, הם לא היו אמורים לדעת שיצאנו ברכוש גדול, מה הענין שלהם להילחם בישראל? מה הם ירויחו מזה? לא ארץ ולא רכוש, שנאה! שנאה! זו המהות של עמלק, שונא.

מאוד מעניין שהמגילה מסתיימת, ולאחשוורוש לא קרה כלום, הוא השלים איתנו, והמן נהרג עם כל העמלקים. גם לעתיד כך יהיה - כל העמים יבינו שה' אלוקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה, והיה ה' למלך על כל הארץ מתוך הכרה שזה העם הנבחר, אבל עמלק, אחריתו עדי אובד, אין לו תקוה, כי השונא לא יכול לראות בטובת שונאו והוא מעדיף למות. כשהמלך אמר להמן להרכיב את מרדכי על סוס בעיר, ביקש המן תהרוג אותי, אני מעדיף למות מאשר לראות על הסוס את השונא שלי, זהו ההבדל הגדול. באמת גם כתוב במדרש שנשכו נחש, מי זה הנחש הזה? - המן ובניו, שהם הסיתו את אחשוורוש להפסיק את בנין המקדש - הם אמרו לו שאם יבנה

מרדכי נקרא במגילה איש יהודי ואיש ימיני, גם זה לא במקרה, אביו מבנימין ואימו מיהודה, אבל זה אחת הקושיות, הרי משפחת אם אינה קרויה משפחה, בשביל מה להגיד את הצד השני, אבל יש פה גזירה כפולה, יש פה באמת, עסק עם אחשורוש, עם ישראל בגלות במדי ופרס, ובתור ראש היהודים צריך להיות איש יהודי, אבל, יש כאן עסק עם עמלק, וחז"ל אומרים אין זרעו של עמלק נופל אלא ביד בניה של רחל.

כתוב בחז"ל שהסיבה שבגלל שאמרו לעשיו, למה אתה רודף את אחיך הוא אמר להם למה אתם רדפתם את אחיכם יוסף? היחידים שלא השתתפו במכירת יוסף זה יוסף ובנימין, אז רק להם יש כוח להתגבר על עשיו, מוכרחים שיהיה כאן באמת איש ימיני מצד אחד, ואיש יהודי מצד שני. אסתר אומרת למרדכי, 'לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי', מה זה לך כנוס? תפילה. תפילה נקראת עבודה, 'לעבדו בכל לבבכם', מרדכי עוסק בתפילתו כנגד עבודה זרה, יאיר בן שמעי בן קיש שהאיר את עיניהם של ישראל בתפילתו כתוב בגמ', כנגד ע"ז, עבודת הקל שזה כינוי לתפילה, אז גם כאן, כנוס כדי להתפלל שזה כנגד ע"ז, וצומו זה כנגד נהנו מסעודתו של אותו רשע.

כך גם הדברים ממשיכים והולכים:

אסתר נמצאת בבית הצלמים ומסתלקת ממנה השכינה, והיא אומרת, א-לי א-לי למה עזבתני, ודורשים חז"ל א-לי בים וא-לי בסיני ועזבתני? מה זה הכפילות? - בים, היינו הגופים בסכנה. בסיני, היו הנפשות בסכנה. אם לא מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם, בים ניצלו הגופים, ובסיני ניצלו הנפשות, והיא מבקשת הצלה כפולה גם להציל את היהודים מגזירת הגופים על ידי אחשורוש, והצלה מגזירת הנפשות על ידי המן, ואנחנו אומרים וכבר הזכרתי את זה, שאחרי, אגב, גם בסוגריים ממש, לא ראיתי מי שאומר את זה והייתי מאוד שמח שמישהו יגיד לי הדבר הזה שמת לי לב ולא ראיתי שמדברים עליו, איך נראה לכם, שיש 75,000 עמלקים, כמה יהודים נהרגו? אני חושב שאם היו נהרגים עשרות יהודים לא היו עושים כזה חג, יש אלמנות יש הורים שכולים, יש יתומים, ברור לי שלא היו עושים כזה חג, אתם

מכירים עוד נס כזה?...

עכשיו ניגש לחלק השני שיש פה באמת הערה עצומה, החלק הזה שמעתי מהבן שלי הרב יונתן שגם הוא משגיח, ואנחנו מתפרנסים זה מזה.

מה היה כל כך חמור ביחס לחטאים בדורות אחרים

כתוב במדרש רבה, (אסתר רבה פרשה ז) אמר רבי ישמעאל, אלף וחמש מאות הלכו לבית המשתה ואכלו ושתו ונשתכרו והתקלקלו, מיד עמד השטן והלשינם לפני הקב"ה, אמר לפניו ריבונו של עולם, עד מתי תדבק באומה זו שמפרידים אמונתם ממך, הלב זה הרצון, האמונה זה הדעת, אם רצונך, אבד אומה זו מן העולם, באותה שעה אמר הקב"ה למה לי אומה שבשבילה הרביתי אותותי ומופתים באומות העולם ועכשיו ככה הם? הקב"ה רצה לחסל את עם ישראל, אמר הקב"ה לשטן, הבא לי מגילה ואכתוב עליה כליה, באותה שעה שהלך השטן והביא מגילה וכתב עליה, ואז הלך אליה הנביא לאבות הקדושים, ואמר להם עד מתי אתם רדומים בשינה ואינכם יודעים בצרה שבניכם שרויים בה, אתם עומדים נגד ואינכם משגיחים, אמרו לו מפני מה? למה באה גזירת הכליה, אמר להם כי נהנו מסעודתו של אותו רשע,

את בית המקדש אזי יעלו כולם לירושלים ויפסיקו לשלם מיסים, המן ובניו הם נחש שאין הנאה להיזקו זו שנאה, ואילו עם אחשורוש דיברו בשפה של כסף. אנחנו רואים את כל החלוקה הזו בצורה מאוד ברורה, זה כנראה 'ההסתר אסתיר' כי גם גזירת הכליה הייתה משתי סיבות שונות אצל אחשורוש ואצל המן.

הפסוק אומר, ואנוכי הסתר אסתיר, שזה רמז לתקופת אסתר המלכה, העונש בא על חטא ומהו החטא? - על כל הרע אשר עשה כי פנה אל אלוהים אחרים. אם העונש כפול, אזי גם החטא צריך להיות כפול, מידה כנגד מידה, ומה היה החטא? בגמרא במסכת מגילה מובא ששאלו תלמידיו של רשב"י מפני מה התחייבו שונאיהם של ישראל כלייה באותו הדור? אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו, אז הוא שאל אותם אם כן שבשושן יהרגו בשאר מקומות למה? ושאלוהו א"כ מהי הסיבה האמיתית? - כי השתחוו לצלם. מדברי הגמרא נשמע שכאילו הסיבה האמיתית שהשתחוו לצלם, אבל כבר ידוע, שגם המדרש, וכתוב גם בהמשך, בגאון ברש"י, כולם מביאים את שתי הסיבות ומה התשובה לשאלה שהוא שאל, למה שאר המדינות ולא רק אנשי שושן? כי היה בידם למחות ולא מחו. כל ישראל ערבים זה לזה.

על כל פנים החטאים הם אחד, וכל אחד מבין שחטא אחד זה חטא של הנשמה וחטא שני הוא של הגוף, ע"ז זה בשכל, בנשמה, אדם הולך לעבוד אלוהים אחרים, בוגד בקב"ה, זהו חטא של הנשמה, ונהנו מסעודתו של אותו רשע זה חטא של הגוף, וכנגד שני החטאים האלו באה הגזירה להשמיד תורה ומצוות מישראל, ועל הגוף להשמיד את הגופים, וזה מאוד מתאים, כי באמת אחשורוש הוא כנגד נהנו מסעודתו של אותו רשע, והמן שעשה עצמו ע"ז הולך להביא את העונש על זה שהשתחוו לצלם.

חטא אחד 'השתחוו לצלם' וחטא נוסף 'נהנו מסעודתו'

הגאון כותב שכנגד שתי העבירות האלו, קמו לנו שני גואלים, ובאמת זה דבר שצריך לשים לב אליו, בדרך כלל הגואל היה אחד, למה צריך שני גואלים? תמיד בכל הדורות היה גואל אחד, שופט אחד, מלך אחד, אבל כאן יש את מרדכי ואת אסתר. מבאר הגאון שמרדכי תיקן את החטא של

השתחוו לצלם, שמכוחו באה הגזירה על הנשמה, כמו שאמרנו שהם התורה המצוות והיהדות. ואסתר תיקנה את החטא של נהנו מסעודתו של אותו רשע, וזה כל כך מובן ומתאים. ה'לא יכרע ולא ישתחוה' של מרדכי במסירות נפש, זה תיקון ההשתחוו לצלם, אסתר הייתה כל חייה בסעודתו של אותו רשע, רחמנות על אסתר, תחשבו, איזו מסכנה, כל החיים הייתה בסעודתו של אותו רשע ולא נהנתה, מה הראיה שהיא לא נהנתה? כתוב ביעל אשת חבר הקני שטובתם של רשעים רעה אצל הצדיקים, הגאון מוסיף שכל כך הצטערה שמרדכי היה מיוחד שהיא תמות מרוב צער, לכן הוא היה מסתובב בחצר המלך לראות את שלום אסתר, כי הוא פחד שמרוב צער שיש לה היא תמות, עד כדי כך היה התיקון של סעודתו של אותו רשע, המשתאות, וכל חייו הפוחזים, ואצל אסתר זה היה מאוד נגד רצונה, וזה תיקון למה שנהנו מסעודתו של אותו רשע. זה מתאים מאוד שזה איש ואשה, איש ואשתו, כי זה ידוע בספרים, שהאיש כנגד הנשמה והאשה כנגד הגוף, אבל אי אפשר להאריך עכשיו.

איש יהודי ואיש ימיני

שנלחמים יש תקוה, 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע', נכון, יצר הרע לפעמים מנצח, ויצר הטוב מתחמש ומתחזק ויוצא למתקפה, פעם הוא מנצח, פעם הוא.

באמת היו תקופות בעם ישראל, שהאדם ניצח, לא הקוף, לא מיבעיא בשעת מתן תורה, שאז 'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון כולכם', היו גם תקופות שהגוף ניצח, שהוא סחב את האדם, כמו מה שקרה בימי אחשוורוש, זה שהגיעו לפשרה, בואו נפסיק להילחם, אפשר 'מזה ומזה אל תנח ידיך', למה זה סתירה, אפשר ללמוד בכלל ובערב לראות משחק כדורגל, מה יש, העולם הזה הוא גם עולם, אפשר ללמוד ולהתפלל, ואחר כך ללכת לסעודות של אחשוורוש, מה יש, הקב"ה אוהב את הגוף, לא רק את הנשמה, יש מקום בראש, גם לתפילין וגם לכיפת בנט...

אין כלאיים ביהדות

יש מקום לשניהם וזה כנראה בהשפעת הפרסים הנהנתנים שדיברנו, שכל המציאות שלהם היא כמו דוב, וזה המצב הכי גרוע, כי ברור שברגע שאדם מחליט שגם מזה וגם מזה אל תנח ידיך, ברור מי ינצח, אנחנו רואים את זה בצורה קיצונית אצל הרפורמים, ואיך זה נראה בסוף, בהתחלה, זה לא מתחיל עד כדי כך, מתחילים חרדי לייט, חרדי בינוני, מסתפקים בשיעור דף היומי, מלבוש מודרני, וכסף זה ענין מאוד מאוד חשוב, אמנם פה ושם נותנים תרומה לשיבה, מרגישים זבולון, אבל בסופו של דבר, האנשים האלו שכביכול חיים בשלום, ובעצם בדרך כלל, המצב מתדרדר והולך כי הדו קיום אין לו קיום, אין לו קיום לפחות מצד הנשמה, וזה באמת מצב שהוא בלתי נסבל הקב"ה לא סובל כלאיים, לא בשדה, לא בחיות, לא בסיר, בשר בחלב. כלאיים זה גם מזה וגם מזה שתהיה עירבוביא כזו, אדם ירגיש טוב כי הוא נותן איזה מס כלשהוא לנשמה, מה אתה רוצה, הוא מצביע ג' והולך בדרך כלל לשיעור דף היומי, תורם לשיבות, ומרגיש מצוין עם זה, אבל כמעט ואין לו תקנה! לא סתם לא מקבלים לסמינרים של ערכים את החוג הדתי לאומי, הם אומרים שאין להם תקנה, הוא כבר דתי, הוא כבר דתי, זה בדיוק הנקודה, הפשרה הזו, לא אהובה על הקב"ה.

'ויתור' בשביל שלום

איני יודע אם קראתם, במלחמת העולם השנייה, כשהיטלר כבר שלט והיה לו כוח עצום, היו לו דרישות מבריטניה, לראש הממשלה שם קראו צ'מברליין, והוא נכנע לכל הדרישות של היטלר בשביל השלום, אם הוא היה ממשיך לוותר בשביל השלום, לא היה נשאר שום דבר, כשהחליף אותו צ'רצ'יל, על אף שהסיכוי לניצחון היה הרבה יותר קטן באותה שעה, גרמניה היתה הרבה יותר חזקה, אם אתה אומר שלום שלום, וויתרת על הכל בשביל השלום, זה לא שווה כלום, שווה להילחם גם כשהסיכוי לנצח הוא פחות מאשר שלום שבמהות הוא שלום של הרגשה שאדם חי בהרגשה שהוא בסדר, והוא כל כך רחוק מלהיות בסדר,

זאת התשובה למה פתאום חרה אף הקב"ה בעם ישראל, באותה שעה, למרות שלכאורה ראינו שהעבירות האלו שהשתחוו לצלם זה לא תקופה כל כך נוראה כמו תקופות של חטאים הרבה יותר גדולים, כן, אבל לא היה את הרמאות הזו של דו קיום בשלום שהוא תבוסה ולא שלום.

אגב, כתוב כאן שזו הסיבה ולא כמו שכתוב בגמ', לכן נגזרה עליהם הגזירה לאבד מהעולם ולאבד זכרם, אמרו לו אברהם יצחק ויעקב, אם הם עברו על דעת הקב"ה נחתמה גזירתם, אין מה לעשות. זהו דבר פלא, מי שקצת קרא בתנ"ך, אפילו לא למד, רק קרא שטחי, רואה שהעבירות, הכי חמורות, ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, בתקופת ירבעם, בתקופת אחאב, ובתקופת מנשה, אחאב מתרברב לפני אליהו שאין תלם בשדה שאין עליו ע"ז, נגיד שהוא מגזים, אבל דם הרבה שפך מנשה, מילא את ירושלים, היו מלחמות לא צודקות שנהרגו בהם מאות אלפים של אנשים, סתם, על שום דבר. איש ואביו הלכו אל הנערה.

וכאן? על פניו 'רק' השתחוו לצלם, וכתוב בתוס' במסכת ע"ז שזה לא היה ע"ז אלא דמות אדם לכבוד המלך, שזה מריח ע"ז וזה אולי אביזרייה, לא ע"ז ממש. אומרים תוס', נהנו מסעודתו, - מה שכתוב בחז"ל, כרצון איש ואיש ומרדכי השגיח, אולי זה הכשר הרבנות נהנו מסעודתו, ועדיין, אפשר בכלל להשוות את העבירות הנוראות שכתובות בתנ"ך שעליהם לא נגזרה שום גזירת כליה, לגזירה הזו? לא מובן לנו בכלל, מה קרה כאן פתאום שזה נורא נוראות הדבר הזה. זה שאלה גדולה.

שאלה נוספת - מה קרה שפתאום קיבלו תורה מאהבה דווקא בישועה הזו, הרי היו עוד ישועות, כבר במצרים עצמה, ובתקופת השופטים היו כל הזמן מצבים, שעמים שונים שלטו היו ניסים אצל שמשון, גדעון, אבל לא מצאנו מהפך כזה פתאום, יש כאן שינוי בכל הגישה ליהדות, עד עכשיו היתה התורה בכפייה, - כפה עליהם הר כגיגית, 'מודעא רבה לאורייתא', שהכרחת אותם, הביא אמנם במתנה, ופתאום כזה מין מהפך, מה שדורות רבים לא היה, קורה עכשיו? עכשיו אנו רוצים ושמחים, זה דבר שמצריך הרבה ביאור.

גוף ונשמה

להסבר העניין יש רעיון מחודש, אבל הוא מאוד מצא חן בעיני, אפשר להתוכח, יש לי נגיעה, כי הבן שלי אמר את זה... אבל זה מבריק מאוד -

הקב"ה ברא את האדם הראשון, הוא הרכיב הרכבה מאוד משונה, 'וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה', מה הוא ברא? בעל חיים, גוף, ובשלב הזה אומר המלבי"ם, זה עדיין בעל חי, אולי משוכלל יותר, אבל בעל חי. 'ויפח באפיו נשמת חיים', הקב"ה נפח נשמה בגוף של חמור, אני אומר חמור כי חז"ל אומרים שהמשקל הסגולי של חמור הוא כמו של אדם, האומר משקל ידי עלי, מכניס יד בתוך המים ומכניסים איבר של חמור, הגוף הוא חומרי, צואת אדם מסריחה יותר מכל בעלי החיים. הקב"ה לקח נשמה שהיא מלאך, והרכיב אותה בגוף שהוא חמור, ויצאה תרכובת כזו שנקראת אדם שהוא באמת נמשך לשני הכיוונים, 'יש בהם דעת כמלאכים' כמו שאומרים חז"ל, מדברים כמלאכים, ומצד שני פרים ורבים כבהמות אוכלים כבהמות, מפרישים פסולת מהגוף כבהמות.

תארו לעצמכם, שני תאומים סיאמים, לא עלינו שנולדו שנים שהם אחד, הם מחוברים לאורך כל חוט השדרה, שני ראשים, ארבע רגליים, אבל הם אחד ממש, עכשיו נסו לדמיין מה קורה כשאחד אדם והשני קוף, הקוף מנסה כל הזמן לטפס על העצים ולאכול בננות, והאדם רוצה להשכיל, לקרוא ספרים, אינטלגנציה, הם כל הזמן רבים ביניהם. או דוגמה אחרת, תלמיד חכם שנכנס בו דיבוק של אדם טמא, מלוכלך מסואב, כל הראש שלו בעריות וניבול פה, כל הזמן יש פה מלחמה, אדם וקוף, מלחמת עולם, אז כל עוד

ראיתי דקדוק נפלא, מה זה מתנות לאביונים, הרי צריך לומר צדקה לאביונים, וזה הערה נפלאה מאוד, כי צדקה, נותנים למסכן, אבל מתנה, נותנים למי שאוהבים אותו, טורנסרופוס הרשע טען לרבי עקיבא, שאם הקב"ה אוהב את העניים הוא היה צריך לפרנס אותם בעצמו, אם הוא לא מפרנס אותם אז הוא רוצה להעניש אותם, משל למלך שכעס על עבדו וציווה לאסור אותו בבית האסורים ולא לתת לו אוכל ומשקה, אם מישהו יכניס לו מהחלון אוכל ומשקה המלך יכעס עליו, ואתם קרויים עבדים, אתם לא עושים רצונו של מקום אתם קרויים עבדים, אמר לו רבי עקיבא לא, אם המלך גזר על בנו וגזר שלא יכניסו לו אוכל ומים, ובא מישהו והכניס לו, הוא שמח שמישהו הכניס לו, הוא ישלח לו דורון כי הוא שמח שמישהו מיטיב לו.

בגמ' בקידושין יש מחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר, בנינים משחיתים בנינים לא אמון בס, כותב הרשב"א הלכה כרבי מאיר שגם כשלא עושים רצונו של מקום קרויים בנינים, וזה התגלה בפורים, הקב"ה אוהב אותנו למרות שאנחנו חוטאים ופושעים, אף על פי כן, קרויים בנינים, בכל מצב שהוא, אז אם אנחנו בנינים, אז כן רוצים את התורה, לכן בפורים יש מצוה לתת מתנות לאביונים, אבל המתנה היא מתוך אהבה, ולא כצדקה, עד כדי כך שיש לי אולי צד לעשות את זה אפילו לא בסתר.

על כל פנים המטרה של השיחה הזו היא לעורר את האהבה של הקב"ה אלינו, כתוב בזוהר, הזכרנו את הזוהר הקדוש, שאם היו אומות העולם יודעים כמה הקב"ה אוהב את ישראל, היו רצים אחריו ושואגים ככפירים, היו יוצאים מהכלים מרוב קנאה, פעם חשבת, כתוב שישראל אף על פי שחטא ישראל הוא, כתוב על עכן, ואנחנו רואים ביעקב אבינו שמאהבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו ישראל וישורון, אז אם כל יהודי נקרא ישראל, אפילו שהוא רשע, גם על עכן כתוב, אז כל יהודי, יכול לומר, אני קרוי ישראל והקב"ה אוהב אותי ושמח בי, כמה זה מחייב הודאה לקב"ה ולקיים את כל המצוות ולעסוק בתורה, הרי באמת, כתוב בתנחומא, שהתורה שבעל פה ניתנה בכפייה, ואותה קיבלנו מרצון, אומר התנחומא בפרשת נח על הסמיכות שבין ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, ואז מגיע והיו הדברים האלה, - שאין לומד התורה אלא מי שאוהב את הקב"ה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, בלי אהבת ה' אי אפשר ללמוד תורה, היא באמת קשה, ספיקות, חקירות, מבוכות, כל הכוח לעסוק בתורה זה אהבת ה', בפורים התגלה אלינו אהבת ה' וממילא זה מחייב אותנו לעבוד אותו וזה מחייב אותנו לעבוד אותו בשמחה ולעשות מצוותיו בהידור, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו.

אין דבר כזה 'חרדי לייט'

עכשיו, יש שאלה שניה, לאחר שהבינו את הטעות, חזרו ואמרו גמרנו, אין יותר מושג כזה של חרדילוני, אין כזה דבר חרדי לייט, בסדר, אבל מה שינה את היחס? מה קרה? אז התשובה לזה כנראה היא מה שהגאון כתב, שימו לב ללשון של הגאון במשל שלו שהזכרנו, בן המלך היה מאוד טיפש, אבא שלו זרק אותו מהבית, והוא מסתובב שם ביער, אין לו אוכל, אין לו להחליף בגדים, אין לו איפה להתרחץ, יש סכנה של חיות ושונאים, והוא עדיין לא חזר בתשובה מכוח זה, עדיין לא, מתי הוא חזר בתשובה? כשראה את גודל אהבת אביו, הוא כנראה הבין את מה שאנו אומרים עכשיו את כל הטעות החמורה שלהם בכל הפרשנות הזו, אבל הוא לא חוזר בתשובה, אבל כשהוא ראה שלמרות שאנו כאלו בנינים פושעים,

בנינים לא אמון בהם, ואף על פי כן הקב"ה אוהב אותנו, ניכר גודל אהבתו, כמים הפנים לפנים. זה טבע, כשאדם מרגיש שמישהו מאוד אוהב אותו, הוא אוהב חזרה, זה ממש חוק בבריאה, כשהקב"ה כל כך אוהב אותנו, נהית אהבה גדולה חזרה לקב"ה, וממילא רצון עצום לשמוע למצוותיו.

כשעושים מתוך אהבה לא קשה כלום

זה כלל גדול, שכשעושים דברים מתוך אהבה, זה לא קשה, הייתה פעם אישה שהייתה בת יחידה וההורים שלה היו זקנים וחולים ולא היה מי שיעזור, אמרו לה לא קשה לך? אז היא אמרה, אם אתה רואה את כיבוד אב ואם כחובה זה מאוד קשה, אם אתה רואה את זה כזכות אז כשעושים דברים מתוך אהבה זה כזה סיפוק עצום, אנחנו יודעים את זה, מי שהוא בעל חסד אמיתי, לא בשביל כבוד ולא בשביל תמורה, יש לו סיפוק הרבה יותר משל המקב ל, אדם שאוהב, עושה דברים שהנשמה נהנית, יש לו שמחה וסיפוק, אשריכם בעולם הזה, פת במלח תאכל על הארץ תישן, אבל אשריך בעולם הזה, למה? כי אתה כל כך אוהב את הקב"ה, ואתה רוצה לעשות למענו, שזה עושה לך שמחה וסיפוק שאין לתאר ולשער.

זה המהפך שקרה, ביציאת מצרים, הייתה תחושה שמגיע לנו, ירדו למצרים צדיקים, יעקב ובניו, ואז

הגיעו למ"ט שערי טומאה, זה לא באשמתם, מה לעשות, הם כאילו מגיע לנו, עבדנו בעבודת פוך, מגיע לנו, הקב"ה הוריד אותם לכור הברזל, ואז היה מעמד של יראה עצומה אבל בפורים החידוש הגדול היה, הגילוי אהבה של הקב"ה, וכשהבינו באהבה הגדולה, קיבלו תורה ומצוות באהבה.

מתנות לאביונים ולא צדקה לאביונים

אין יותר מושג כזה של חרדילוני, אין כזה דבר חרדי לייט, בסדר, אבל מה שינה את היחס? מה קרה? אז התשובה לזה כנראה היא מה שהגאון כתב, שימו לב ללשון של הגאון במשל שלו שהזכרנו, בן המלך היה מאוד טיפש, אבא שלו זרק אותו מהבית, והוא מסתובב שם ביער, אין לו אוכל, אין לו להחליף בגדים, אין לו איפה להתרחץ, יש סכנה של חיות ושונאים, והוא עדיין לא חזר בתשובה מכוח זה, עדיין לא, מתי הוא חזר בתשובה? כשראה את גודל אהבת אביו,